

Yolculuğa çıkmaya hazır mısınız?

*Sabahın ilk ışıklarıyla adım atıyoruz
“güzel atlar ülkesi” Kapadokya’ya.
Peri bacalarından gözümüzü ayıramadan
eşsiz güzelliklere doğru ilerlerken
rehberimize kulak veriyoruz.*

► **Türkan EREL** (M. Ü. Ecz. Fak. Öğr.)
Berna TOYRAN (M. Ü. Ecz. Fak. Öğr.)
Nazlı USLU (Yeditepe Ü. Ecz. Fak. Öğr.)

Gezmek, görmek lazım her yeri; yaşamak ve öğrenmek... Nereleri biliyoruz dünyanın üzerinde, hangi güzelliklerden haberdarız? Şöyle güzel ülkeme baktığımda pek çok yer söyleyebilirim esrarengiz güzel ve eğlenceli.

İşte bunlardan biri Kapadokya... Tarihiyle, güzellikleriyle farklı bir dünya, farklı bir pencere.

Sabahın ilk ışıklarıyla adım atıyoruz şehre ve sonrasında macera başlıyor. Yavaş yavaş yol alırken etrafında o peri bacası diye nitelendirdikleri doğa harikalarını görmek ve gözünü ayıramamak ne kadar tuhaf derken ilerliyorsun eşsiz güzelliklere doğru. Sonrasını ise rehberden dinlemeye başlıyorsun:

“**Kapadokya**, Pers dilinde Katpatuk; ‘Güzel Atlar Ülkesi’ anlamına gelir. Bölge 60 milyon yıl önce; **Erçiyas**, **Hasandağı** ve **Güllüdağ**’ın püskürttüğü lav ve küllerin oluşturduğu yumuşak tabakaların milyonlarca yıl boyunca **yağmur** ve **rüzgar** tarafından aşın-

dırılmasıyla ortaya çıkmıştır. İnsan yerleşimi **Paleolitik** döneme kadar uzanmaktadır. **Hititler**'in yaşadığı topraklar daha sonraki dönemlerde Hıristiyanlığın en önemli merkezlerinden biri olmuştur. Kayalara oyulan evler ve kiliseler bölgeyi **putperestlerin** zulmünden kaçan **Hıristiyanlar** için devasa bir sığınak haline getirmiştir.

Kapadokya bölgesi, doğa ve tarihin bütünleştiği bir yerdir. Coğrafi olaylar Peribacaları'nı oluştururken, tarihi süreçte, insanlar da bu peribacalarının içlerine ev, kilise oymuş, bunları fresklerle süsleyerek, binlerce yıllık medeniyetlerin izlerini günümüze taşımıştır. İnsan yerleşimlerinin Paleolitik döneme kadar uzandığı Kapadokya'nın yazılı tarihi Hititlerle başlar. Tarih boyunca ticaret kolonilerini barındıran ve ülkeler arasında ticari ve sosyal bir köprü kuran Kapadokya, **İpek Yolu**'nun da önemli kavşaklarından biridir.

M.Ö. XII. yüzyılda **Hitit İmparatorluğu**'nun çöküşüyle bölgede karanlık bir dönem başlar. Bu dönemde **Asur** ve **Frigya** etkileri taşıyan geç Hitit Kralları bölgeye egemen olur. Bu Krallıklar M.Ö. VI. yüzyıldaki Pers işgaline kadar sürer. Bugün kullanılan Kapadokya adı, Pers dilinde 'Güzel Atlar Ülkesi' anlamına geliyor. M.Ö. 332 yılında **Büyük İskender**, Persleri yenilgiye uğratar, ama Kapadokya'da büyük bir dirençle karşılaşır. Bu dönemde Kapadokya Krallığı kurulur. M.Ö. III. yy. sonlarına doğru **Romalıların** gücü bölgede hissedilmeye başlar. M.Ö. I. yy. ortalarında Kapadokya Kralları, Romalı generallerin gücüyle atanmakta ve tahttan indirilmektedir. M.S. 17 yılında son Kapadokya kralı ölünce bölge Roma'nın bir eyaleti olur. M.S. III. yy'da Kapadokya'ya Hıristiyanlar gelir ve bölge onlar için bir eğitim ve düşünce merkezi olur.

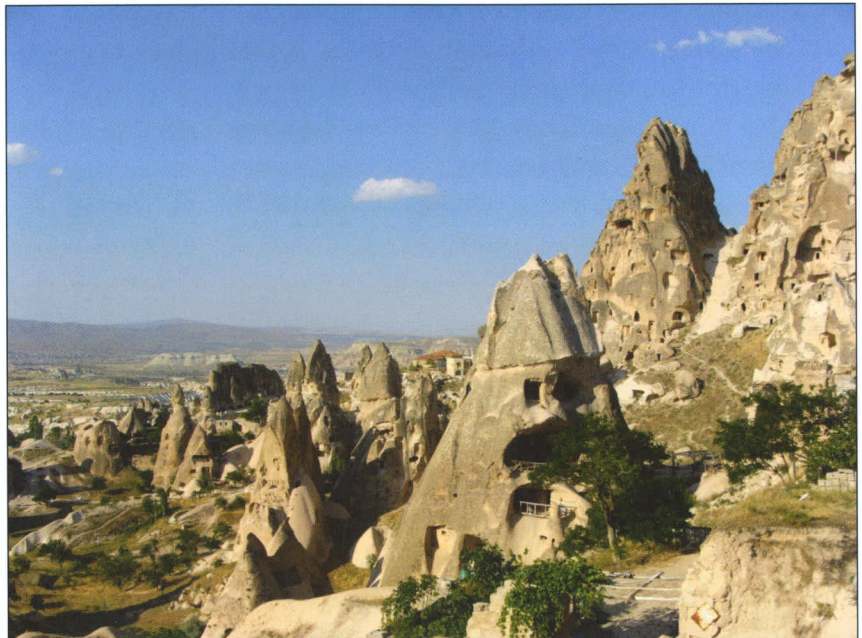
303-308 yılları arasında Hıristiyanlara uygulanan baskılar iyice artar. Fakat Kapadokya baskılardan korunmak ve Hıristiyan öğretiyi yaymak için ideal bir yerdir. Derin vadiler ve volkanik yumuşak kayalardan oydukları sığınaklar Romalı askerlere karşı güvenli bir alan oluşturur. IV. yy. daha sonra 'Kapadokya'nın Babaları' olarak adlandırılan insanların, dönemi olur. Fakat bölgenin önemi, III. Leon'un

ikonları yasaklamasıyla doruk noktasına ulaşır. Bu durum karşısında, ikon yanlısı bazı kişiler bölgeye sığınmaya başlar. İkonoklasm hareketi yüz yıldan fazla sürer (726-843). Bu dönemde birkaç Kapadokya kilisesi İkonoklasm etkisinde kaldıysa da, ikondan yana olanlar burada rahatlıkla ibadetlerini sürdürdüler. Kapadokya manastırları bu devirde oldukça gelişir.

Yine bu dönemlerde, **Anadolu**'nun **Ermenistan**'dan Kapadokya'ya kadar olan Hıristiyan bölgelerine **Arap** akınları başlar. Bu akınlardan kaçarak bölgeye gelen insanlar bölgedeki kiliselerin tarzlarının değişmesine sebep olur.

XI. ve XII. yüzyıllarda Kapadokya, **Selçukluların** eline geçer. Bu ve bunu takip eden **Osmanlı** zamanlarında bölge sorunsuz bir dönem geçirir. Bölgedeki son Hıristiyanlar 1924-26 yıllarında yapılan mübadeleyle, arkalarında güzel mimari örnekler bırakarak Kapadokya'yı terk ettiler.

60 milyon yıl önce 3. **Jeolojik** devirde **Toroslar** yükseldi. Kuzeydeki **Anadolu Platosu**'nun sıkışmasıyla yanardağlar faaliyete geçti. Erciyes, Hasandağ ve ikisinin arasında kalan Göllüdağ, bölgeye lavlar püskürttü. Platoda biriken küller yumuşak bir tuf tabakası oluşturdu. Tuf tabakasının üzeri yer yer sert bazalttan oluşan ince bir lav tabakasıyla örtüldü. Bazalt çatlayıp parçalara ayrıldı. Yağmurlar çatlaklardan sızıp yumuşak tufü aşındırmaya başladı. Isınan ve soğuyan hava ile rüzgarlar da oluşuma katıldı. Böylece sert bazalt kayasından şapkaları bulunan koniler oluştu. Bu değişik ve ilginç biçimli kayalara halk

bir ad yakıştırdı: 'Peri bacası'. Bazalt örtüsü olma-
yan tuf tabakları ise erozyonla vadilere dönüştü. İl-
ginç şekiller oluştu. Daha sonraları insan eli, emeği
ve duygusu işe koyuldu.

Dokuz-on bin yıl öncesine ait yerleşimlerden ilk
Hıristiyanların kayalara oydukları kiliselere, büyük ve
güvenli yeraltı kentlerine kadar uzun bir dönemde
büyük bir uygarlık yaratıldı. Kayalara oyulmuş gele-
neksel Kapadokya evleri ve güvercinlikler yörenin
özgünlüğünü dile getirirler. Bu evler ondokuzuncu
yüzyılda yamaçlara ya kayalar ya da kesme taştan
inşa edilmişlerdir.

Bölgenin tek mimari malzemesi olan taş, yörenin
volkanik yapısından dolayı ocaktan çıktıktan sonra
yumuşak olduğundan çok rahat işlenebilmekte
ancak hava ile temas ettikten sonra sertleşerek çok
dayanıklı bir yapı malzemesine dönüşmektedir. Kul-
lanılan malzemenin bol olması ve kolay işlenebilme-
sinden dolayı yöreye has olan taş işçiliği gelişerek
mimari bir gelenek haline almıştır. Gerek avlu gerekse
ev kapılarının malzemesi ahşaptır. Kemerli olarak ya-
pılmış kapıların üst kısmı stilize sarmaşık veya rozet
motifleriyle süslenmiştir.

Yöredeki güvercinlikler 19. yüzyılın sonları, 18.
yüzyılda yapılmış küçük yapılar. İslam resim sa-
natını göstermek açısından önemli olan güvercinlik-
lerin bir kısmı manastır veya kilise olarak inşa
edilmişlerdir. Güvercinliklerin yüzeyi yöresel sanat-
çılar tarafından zengin bezemeler, kitabeler ile süs-
lenmişlerdir.

Bölge şarapçılık ve üzüm yetiştiriciliği ile de ün-
lüdür. Kapadokya'yı eskiden ev olarak kullanıyor-
lardı. Bu yüzden şimdi kalıntılar çıkartılıyor. Bunlar
tarihi eser olarak koruma altına alınıyor. Bölge gü-
nümüzde turizm açısından büyük bir öneme sahip-
tir. Avanos, Ürgüp, Göreme, Akvadi, Uçhisar ve
Ortahisar Kaleleri, El Nazar Kilisesi, Aynalı Kilise,
Güvercinlik Vadisi, Derinkuyu, Kaymaklı, Özkonak
Yeraltı Şehirleri, İhlara Vadisi, Selime Köyü, Çavuşin,
Güllüdere Vadisi, Paşabağ- Zelve belli başlı görül-
mesi gereken yerlerdir.

Bu gezilip görülecek yerlere yakından bakarsak:

Avanos: Nevşehir iline bağlı bir ilçedir. Nevşe-
hir'in 18 km kuzeyinde olan yerleşiminin, Antik De-
virdeki adı *Venessa*, *Zuwinasa* ya da *Ouenasa*'dır.
Çok sayıda çanak çömlek atölyesi bulunan ilçede se-
ramik yapım geleneği Hititlerden beri süregelen-

tedir. Avanos yakınlarında, Kızılırmak'ın hemen ke-
narındaki bir Roma mezarlığında ele geçen mer-
merden lahit, merkez Kapadokya bölgesinde
bugüne kadar ele geçen tek lahit olması açısından
ilginçtir. Lahit, 1971 yılında tesadüfen ortaya çık-
mıştır. Avanos'ta XIII. yüzyıl Selçuklu Dönemi'ne ta-
rihlenen Sarıhan Kervansarayı ve Alaaddin Camii
bulunmaktadır.

Avanos'ta da Hititler'den beri çarkla çanak-
çömlek yapıldığı bilinmektedir. Bu el sanatı kavim-
den kavime, babadan oğula geçerek günümüze
kadar gelmiştir. Avanos'un dağlarından ve Kızılır-
mak'ın eski yataklarından yumuşak ve yağlı kil top-
raklar elenir ve iyice yoğrulurak çamur haline getirilir.
Çark adı verilen ve ayakla döndürülen tezgah üze-
rindeki çamurun maharetle şekillendirilmesiyle iste-
nilen çanak yapılmış olur. *İşlik* denilen atölyelerde
üretilen çanaklar önce güneşte, daha sonra da göl-
gede kurutulduktan sonra, saman ve talaşla yakılan
fırınlarda 800 dereceden başlayıp 1200 derece sı-
caklık arasında özenle pişirilir. Türkiye'nin en uzun
nehri Kızılırmak, Avanos yakınlarında suladığı tüflü,
killi topraklar nedeniyle eski zamanlarda adına yakı-
şır bir kızılığa bürünüyor. Barajlar yapıldıktan sonra
bu özelliği genelde yok olmuştur. Yörede yemek
kapları, su testileri, kışlık yiyecek saklamak için çöm-
lekler ve küpler, su küpleri tanınan çanak ürünleri-
dir. İlçede önemli uğraşlardan biri de bağcılıktır. Elde
edilen üzümler sofralık olarak kullandığı gibi, mağa-
ralarda, doğal depolarda şarap üretiminde kullanı-
lır. Özellikle el yapımı şarapları dünyanın her
yerinden rağbet görmektedir.

Ürgüp: Nevşehir ilinin 20 km doğusunda olan
ilçesidir ve Kapadokya bölgesinin en önemli mer-
kezlerindedir. Avanos'ta olduğu gibi tarihsel süreç

içerisinde çok sayıda isme sahip olmuştur. Bizans döneminde Osiana (Assiana), Hagios Prokopios (Prokopi); Selçuklular döneminde Başhisar; Osmanlılar zamanında Burgut kalesi; Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren de Ürgüp adıyla anılmıştır.

Volkanik orijinli jeolojik bir yapıya sahip olan Ürgüp, yağmur ve rüzgar erozyonunun meydana getirdiği ve peri bacası olarak tanımlanan ilginç doğal oluşumların sıkça ve tipik örneklerinin yoğun olarak yer aldığı bir bölgeye kurulmuştur. Vadi yamaçlarından akan yağmur sularının ve daha sonra rüzgarların aşındırması sonucu oluşan yarıklar arasında yükselen peribacaları bu bölgeye has çok ilginç bir peyzaj görüntüsü oluşturmuştur.

Bizans Döneminde de önemli bir dini merkez olan Ürgüp, köy, kasaba ve vadilerindeki kaya kiliselerin ve manastırların piskoposluk merkeziydi. XI. yüzyılda Ürgüp, Selçuklular'ın önemli kentleri Konya'ya ve Niğde'ye açılan önemli bir kale konumundaydı. Bu döneme ait iki yapı kentin merkezindeki Altıkapılı ve Temenni Tepesi Türbeleri'dir. Bir anne ve iki kızına ait olan ve XIII. yüzyılda yaptırılan 'Altı Kapılı Türbe', altı cepheli, her cephesinde kemerli pencere ve üstü açıktır. Ürgüp'ün Temenni Tepesi'nde bulunan iki türbeden birinin, 1268 yılında Vecihi Paşa tarafından yaptırılan ve halk arasında 'Kılıçarslan Türbesi' olarak da anılan Selçuklu Sultanı IV. Rüknettin Kılıçarslan'a, diğerinin ise III. Aladdin Keykubat'a ait olabileceği düşünülmektedir. Ancak araştırmacılara göre bu olasılıklar oldukça zayıftır.

1515 yılında Osmanlı topraklarına katılan Ürgüp, XVIII. yüzyılda Osmanlı Sadrazamı Damat İbrahim Paşa'nın kadılık makamını doğduğu kent olan Nevşehir'e (Muşkara) bağlaması nedeniyle ilk kez ikinci planda kalır. Ancak Paşa da Ürgüplüleri mağdur etmemek için Nevşehir yakınlarındaki Kavak köyünden yaklaşık 20 km bir yeraltı yolu ile su getirir. Sokak ve meydanlara mermerden çeşmeler yaptırarak şiirlerini dönemin meşhur şairlerine yazdırmış, kitabelerini de en iyi ustalara kazıtmıştır. Bu kitabeli çeşmelerin sadece birkaçı orijinal yerindedir.

Ürgüp'teki bir diğer önemli yapı da Rum Hamamı'dır. Rumca kitabesinden temelinin 1900'de atıldığı tüm halkın ortak çalışması sonucunda 1909'da tamamlandığı anlaşılmaktadır. Ürgüp civarındaki Pancarlık, Üzenği ve Keşlik vadisi hem tarihi, hem de doğal değerleri olan vadilerdir.

Göreme Milli Parkı: Batı ve güney yönünde Ankara-Adana karayolu, Niğde ya da Aksaray'dan Nevşehir'e ulaşan karayolu, doğu ve kuzeydoğudan Kayseri'den Avanos'a ya da Ürgüp'e gelen karayolu ile ulaşılır. Milli Park Orta Anadolu'nun Hasan Dağı-Erciyes Dağı volkanik bölgesinde kalmaktadır. Saha; platolar, ovalar, küçük dağ bitkileri, yüksek tepeler, alüvyonla dolmuş dere ve ırmak vadileri, drenaj havzaları ve erozyonlu dik yamaçlı vadilerde birbirinden ayrılan yüksek düzlüklerden oluşmuştur. Erciyes ve Hasan Dağı'nın büyük volkanik konileri, kuzeyden Kızılırmak vadisinin bir kısmı, bazıları bazaltla kaplı aşınmış tüf yatakları araziye hakim özelliktedir. Volkanik tüften oluşmuş ilgi çekici manzara yapısı içerisinde Bizans kilise mimarisi ve hıristiyan tarihinden önemli bir devri sergilemektedir.

Bölgenin özellikleri dolayısıyla burada yaşayanlar savaşların etkilerinden, merkezi idarenin otoritesinden uzak kalmayı başarabilmişlerdir. Ana ulaşım yollarına uzaklığı ve engebeli bir alan olması, gizlenmek isteyen veya dini inzivaya çekilenler için uygun korunma yeri olmuştur. Manastır hayatı 3. yüzyıl sonları ile 4. yüzyıl başlarında başlamış ve hızla yayılmıştır. Manastırlar, kiliseler, şapel, yemekhaneler ve keşiş hücreleri, depo ve şarap yapım yerleri bulunan mekanlar oyulmuş, duvar resimleri ile süslenmiştir. Ayrıca saha içerisinde, Ürgüp, Göreme, Uçhisar, Çavuşin, Zelve yerleşimleri, Göreme yöresinin geçmişteki kültürüne uygun tarım ve köy hayatını yansıtan tarihi ve doğal bütünlüğü sağlayan sahaları teşkil eder.

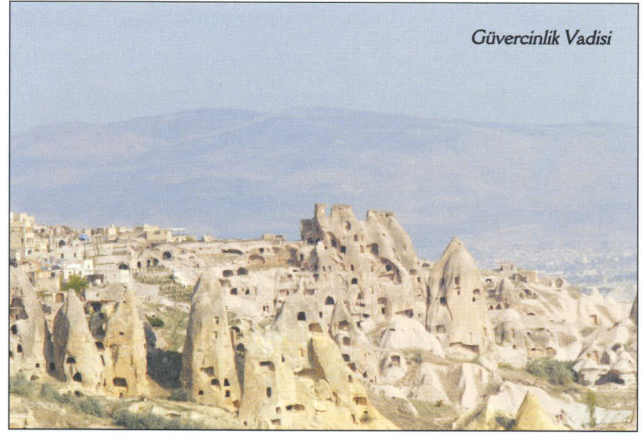
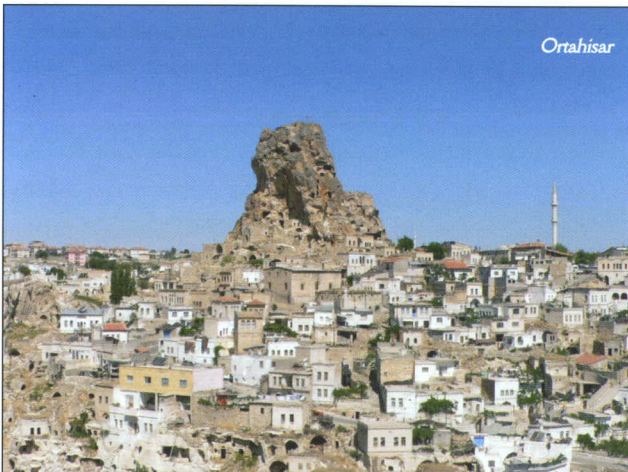
Göreme ve Kapadokya Milli Parkı, 6 Aralık 1985 tarihinden bu yana doğal ve kültürel varlık olarak Dünya Miras Listesi'nde yer almaktadır. Buraya gelince Rahipler ve Rahibeler Manastırları I, Elmalı Kilise, Yılanlı Kilise, Karanlık Kilise, Tokalı Kilise, Çarıklı Kilise, Yemekhane, Kiler ve Mutfakları gezmelisiniz.

Uçhisar: Kapadokya'nın en yüksek yerleşim yerlerinden birisidir. Nüfus 3000 civarındadır. Geçim kaynakları, tarım ve son 25 yılda turizmdir. Yöreyi Uçhisar Kalesi'nden seyredebilirsiniz. Kalenin bir tarafı uçurum olduğu için ismi Uç Hisar olarak anılmaktadır. Kalesiyle ünlü olan Uçhisar'da zamanında hıristiyanların yaşadığı bilinmektedir. Kale içinde bilinmeyen gizli yollar saklanma amaçlı kullanılmıştır. Kalenin en üstünde 3 tane mezar bulunmaktadır. Yine kayalar oyularak oluşturulmuş mezarlardır bun-

lar. Boyut olarak küçük olduğu için ve kale içindeki geçitlerin küçüklüğünden dolayı bir efsaneye göre cücelerin yaşadığı bir yer denilmektedir. Uçhisar, Kapadokya'nın zirvesidir. Aynı zamanda Uçhisar, Kapadokya'nın merkezidir ve de kapısıdır.

Ortahisar: Nevşehir-Ürgüp karayolu üzerinde, Ürgüp'e 6 kilometre uzaklıkta bulunan, Nevşehir'in bir kasabasıdır. En belirgin yapısı Etiler zamanında oyulmuş, 1200 m rakımlı 86 m yükseklikteki **Ortahisar Kalesi**'dir. Kale hem stratejik hem de yerleşim amacıyla kullanılmıştır. Kalenin eteklerinde **Kapadokya**'nın karakteristik sivil mimari örnekleri bulunmaktadır. Ayrıca hemen hemen tüm vadilerin yamaçlarına oyulan kaya depolarında yörede yetişen **patates** ve **elma**, **Akdeniz Bölgesi**'nden getirilen **portakal** ve **limon** saklanmaktadır. Ürgüp'ün 6 km batısında ve Nevşehir yolu yakınındadır. 1916 yılında kasaba olmuştur. Doğal güzellikleri ve tarihsel özellikleriyle ilgi çekici bir kasabadır. Kavak, **İbrahim Paşa** ve Ortahisar'ın içinde yer aldığı vadi **Damsa çayı** vadisine ulaşır. Bu vadinin Damsa çayı yakınları **Üzengi deresi** adını alır. Doğal özellikleri içme suyu, maden suları olan bir yerdir.

Ortahisar'ın ortasında dev bir peri bacası olan bir kale vardır. Bu kaleye yabancılar şato da derler. İçi oyuktur. Oda ve salonlar vardır. Tepesine çıkmak zor ise de oradan görülen çevre güzelliği yorgunlukları giderir. Ayrıca kasabanın çevresinde de pek çok kilise vardır. Talaş deresi bu bakımdan çok ilgi çeker. Ortahisarda evler kaleye doğru basamak basamak yükselir. Son yıllarda Nevşehir yoluna doğru düzlükte yeni doğal karakteristik yapıya uygun renkli kesme taştan evler yapmışlardır. Bölgedeki kayalar sit alanı olarak belirlenmiştir. Atik ve Cedit adlarında iki mahalleden

oluşur. Doğal güzellikleri, eski tarihsel yapıları, ilginç narenciye ambarları, Göreme kaya kiliselerine yakın oluşu turistlerin rağbet göstermelerini sağlar.

Ortahisar vadilerinde son derece ilginç **manastır** ve **kiliseler** bulunmaktadır. Bunlar **Sarıca Kilise**, **Cambazlı Kilise**, **Tavşanlı Kilise**, **Balkan Deresi Kiliseleri**, **Hallaç Dere Manastırı**'dir. Ortahisar halkı geçimini bağcılıktan sağlar. Ayrıca büyükbaş hayvancılık da yapılır. **Ortahisar Kalesi** hem stratejik hem de yerleşim amacıyla kullanılmıştır. Kalenin eteklerinde Kapadokya'nın karakteristik sivil mimari örnekleri bulunmaktadır.

Ayrıca hemen hemen tüm vadilerin yamaçlarına oyulan soğuk hava depolarında yörede yetişen patates ve elma, **Akdeniz Bölgesi**'nden getirilen portakal ve limon saklanmaktadır. 2004 yılında tüm **Kapadokya**'nın yaşantısının anlatıldığı **Kapadokya'nın ilk ve tek Etnografya Müzesi Ortahisar'da** açılmıştır.

Güvercinlik Vadisi: Vadinin iki girişi var. Birisi Uçhisar kasabasının hemen içinden aşağı doğru giden yol, diğeri de kasabanın güneyinde biraz çıkışında olan yol. Güvercinlik Vadisi 4100 m. uzunluğunda Nevşehir'in en çok gezilen vadilerindendir. Aşağı iniş biraz zorlu oluyor. Ama vadiye inince ferahlıyoruz. Vadi yemyeşil. Diğer vadilerde olduğu gibi bu vadi de bitki örtüsü çeşitliliği oldukça fazla. Güvercinlik Vadisi, ismini vadi içinde çokça bulunan güvercinliklerden alıyor. Hâlâ vadiye pek çok güvercinle karşılaşmanız mümkündür. Bu güvercinliklerden uygun olanları da gezmeyi ihmal etmeyin. Vadiye su da akıyor. Dehlizlerden sarp tehlikeli yerlerden geçerken dikkatli olun. Birçok kişinin bilmediği vadi içindeki şelale mutlaka görülmelidir. Şelalenin yüksekliği tahminen 10 - 15 m civarında. Vadi içinden akan küçük dere buradan aşağı dökülüyor. Vadi sonu Göreme kasabasında son buluyor.

Ihlara Vadisi: Hasandağı volkanından püskürtülen lavların akarsu aşındırması sonucunda oluşan cemal şekilli bir vadidir. Melendiz çayı, milyonlarca yıllık bir sürecin sonunda, 14 kilometre uzunluğunda ve yüksekliği yer yer 110 metreye ulaşan kanyon görünümü bu vadiyi meydana getirmiştir. Bu çatlaklardan yol bulan kanyonun bugünkü halini almasını sağlayan Melendiz çayına ilk çağlarda Kapadokya ırmağı anlamına gelen "Potamus Kapadukus" denilmekteydi. 14 km uzunluğundaki vadi Ihlara'dan başlar, **Selime'**de son bulur. Vadinin yüksekliği yer yer 100-150 m.'dir. Vadi boyunca kayalara oyulmuş sayısız barınaklar, mezarlar ve kiliseler bulunmaktadır. Ihlara Vadisi'nde kiliselerdeki süslemeler VI. yüzyılda başlayarak XIII. yüzyılın sonuna kadar devam etmiştir. Bazı barınaklar ve kiliseler yeraltı şehirlerinde olduğu gibi birbirine tünellerle bağlantılıdır. Vadi boyunca yer alan kiliseler iki gruba ayrılabilir:

Ihlara'ya yakın olan kiliselerin duvar resimleri Kapadokya sanatından uzak, doğu etkisi taşırlar.

Belisırma yakınında yer alanlar, Bizans tipi duvar resimleri ile süslüdür.

Ihlara Bölgesi'nde Bizans Dönemi'ne ait bilinen kitabelerin sayısı oldukça azdır. Belisırma köyüne 500 m. uzaklıktaki *Aziz George (Kırkdamaltı) Kilisesi'*nde Selçuklu Sultanı II. Mesud (1282 -1305) ve Bizans imparatoru II. Andronikos'un adlarını içeren XIII. yüzyıla ait fresk üzerine yazılmış bir kitabe bulunmaktadır. Bu kitabe bölgeyi ellerinde bulunduran Selçukluların hoşgörülü yönetiminin varlığını kanıtlamaktadır. Kiliselerden sadece ikisinin tarihi tespit edilmiştir. *Direkli Kilise (976-1025)*, *Saint Georges (1283-1295)* yıllarına aittir.

X. yy. ortasında Bizans'ın Toroslar ve Kliya bölgelerini geri almasıyla Ihlara bölgesinde yeni kiliseler yapılmıştır: *Bahaeddin Samanlığı Kilisesi*, *Sümbüllü Kilise*, *Direkli Kilise*.

XI. yy. başlarındaki Bizans sanatına örnek teşkil edenler: *Ala Kilise*, *Çanlı Kilise (Akhisar)*, *Karagedik Kilisesi*.

Eski kiliselere sonradan bazı Bizans tipi resimler de ilave edilmiştir. Bu davranış, XI. yy'da Selçuk Türklerinin bölgeye gelmesiyle son bulur. Fakat bölgedeki dini hayat devam eder. Bölgenin kilise hayatı 1924'teki nüfus mübadelesiyle son bulur.

Ihlara Vadisi'nde yer alan ve resimleri en iyi korunmuş olan kiliseler: Ağaçalı Kilisesi, Pürenliseki Kilisesi, Kokar Kilise, Yılanlı Kilise, Aziz George (Kırkdamaltı) Kilisesi, Sümbüllü Kilise.

Ihlara Vadisi jeomorfolojik özelliklerinden dolayı keşiş ve rahipler için uygun bir inziva ve ibadet yeri olmuştur. Aksaray, Hıristiyanlığın daha ilk yıllarında önemli bir din merkezi olmuştur. Kayserili Basilus ve Nazianzos'lu Gregorius gibi mezhep kurucuları 4. yy'da burada yetişmişlerdir. Mısır ve Suriye sisteminden ayrı bir manastır hayatının kurallarını bunlar tespit etmişlerdir. Böylece Yunan ve Slav sistemi doğmuştur. Mısır ve Suriyeli rahiplerin dünya ile olan ilişkilerini kesmelerine rağmen Basilus ve Gregorius'un rahipleri dünya ile olan ilişkilerini kesmiyorlardı. Bu yeni anlayışın yeri Belisırma idi. Gregorius, teslis inancına yeni bir izah getirerek İsa'nın tanrılığı tartışmasında İznik toplantısı görüşlerine kuvvet kazandıran fikirler ileri sürdü. Böylece Hıristiyanlık tarihinde öncü bir aziz oldu. Gregorius'un yetiştiği kayalık bölge (Belisırma, Ihlara, Güzelyurt (Gelveri)) manastır ruhuna uygun, kayalara oyulan kiliseler topluluğu haline geldi. Arap

akınlarına karşı, Hasandağı'ndaki müdafaa kaleleri karşı koyunca bu kiliseler faal ibadet merkezi durumlarını devam ettirdiler.

Selime: Güzelyurt, Aksaray'da Kapadokya'nın başlangıcı olarak bilinir. Peribacaları boldur. Bu peribacalarında Romalılardan kaçan Hıristiyanlar yaşıyordu. Hıristiyanlık Roma'da kabul edilince oralara kiliseler katedraller yaptılar. Oradaki bir tepede savaş kalesi vardır. Bu kalede Selçuklular'dan Ali Paşa ile Bizanslar savaşmıştır. Ali Paşa şehit olmuş, onun için Selime Türbesi yaptırılmış.

Ayrıca burası uzun yıllar Osmanlı egemenliğinde kaldığı için burada Osmanlılar Sinan Bey Camii'ni (1524) yapmışlardır. Selime; Üst miyosen döneminde yaklaşık 10 milyon yıl önce aktif hale gelen Hasan Dağ 3258 m, Melendiz Dağı 3000 m, Göllü Dağı 2650 m yüksekliklere sahip volkanların bacalarından çıkararak geniş bir alanı kaplayan öncü malzeme soğuk tüfler, akabinde volkanik ısı ile temas etmiş tüfler daha sonra da kraterlerden akarak düz ovaya yayılarak belli bir kalınlıkta katman oluşturan malzemelerin oluşturduğu bir bölgedir, burası. Milyonlarca yıl boyunca meydana gelen doğa olayları; erozyon, depremler, yıllık ısı farkı, kar, yağmur, rüzgar ve yakınından geçen Melendiz Çayı bu bölgenin muhteşem bir doğal görünüm almasını sağlamıştır. Tarihi evrelerde yerleşik hayata geçen insanoğlu öncelikle güvenilir su kıyılarına yerleşmişlerdir. Güvenlik önplanda olduğundan yerleşmelerini bir dağın yamacına yaparak, gelebilecek tehlikelerden önceden haberdar olmayı ve buna karşı da kendilerini korumayı amaçlamışlardır. Selime bu tür yerleşimlerden

biridir. Tarih içerisinde değişik kavimlerin elinde yeniden şekillenmiştir. Bugün gördüğümüz Kale, Manastır, kiliseler ve eski evler son 2000 yılın maceralarının sonucudur.

Paşabağ: Avanos-Göreme yolundan Zelve istikametine döndükten bir süre sonra Zelve'ye varmadan hemen önce Paşabağ Vadisi'ne gelirsiniz. Kapadokya bölgesinde yol üzerlerinde nerede hediyelik eşyalar satan yerler veya park etmiş otobüsler görürseniz orada mutlaka ilginç bir şeyler vardır. Paşabağ Vadisi de böyle bir yerdir.

Kapadokya bölgesinde benzersiz olan mantar formundaki enteresan peribacalarının bulunduğu Paşabağ Vadisi aynı zamanda da peribacası oluşumu ve gelişiminin de en iyi gözlemlendiği yerlerden birisidir. Ayrıca yürüyüş yolları da peribacalarının arasından geçtiği için burada yürüyüş yapmak da oldukça zevklidir.

Yavaş yavaş bu güzel mekandan ayrılırken doğaya hayranlığınızın arttığını hissediyorsunuz. Hayatın verdiği yorgunluğu bu eşsiz güzellikler içerisinde unuttuktan sonra tekrar eski günlerinize dönmek ne kadar zor olsa da bir sonraki gezi planınızın hayaliyle yaşamak dileğiyle. Güzel atlar diyarı Kapadokya...

Kaynaklar:

- tr.wikipedia.org/wiki/Kapadokya - 36k,
- tr.wikipedia.org/wiki/Avanos - 35k,
- tr.wikipedia.org/wiki/Ürgüp - 34k,
- tr.wikipedia.org/wiki/Göreme_Tarihî_Millî_Parkı - 36k,
- tr.wikipedia.org/wiki/Uçhisar - 19k,
- tr.wikipedia.org/wiki/Ortahisar - 27k - ,
- www.goremegezi.com/Goreme_Guvernörlük_Vadisi.htm - 42k,
- tr.wikipedia.org/wiki/Ihlara_Vadisi - 27k,
- tr.wikipedia.org/wiki/Selime - 20k,
- www.kapadokyaweb.com/inceleme/pasabag-vadisi - 30k,

